

ACHÁNOVA KRÁDEŽ A JEJÍ DŮSLEDKY

Převod materiálu

Daniel Heller

Pořadí v lekci

34

Žalm 10

Ano, zkoušel jsi nás, Bože, protřibil jsi nás, jako se tříbí stěbro:

Liturgické čtení: Joz 7,1-6

klíčové pojmy, dobové a testové souvislosti:

- Achan se prověřuje proti Hospodinovu příkazu. Jeho zpronevra dopadá na celé společenství Izraele. Boží lid je od počátku jedno tělo. Hříchy a poklesky jednotlivce nejsou nikdy jeho soukromou záležitostí. To si má Izrael velmi dobře uvědomit hned na počátku svého pobytu v zaslíbené zemi.

Souasná diskuze o problému kolektivní viny zapomíná na to, co SZ dobře ví, že vina jednotlivce ovlivňuje a postihuje společenství. Vina a hřích se nedají redukovat na soukromé sobectví, vždy dopadají na společenství, v němž člověk žije. Vina v tomto smyslu má kolektivní rozměr, proto proroci mluví o nešlechetnosti města Týru a Gázy (Am 1,6.9), nebo o zločinu Judy a Izraele, jak překládají moderní překladatelé (Am 2,4.6), proto z Desatera slyšíme varování, že Hospodin navštíví nepravost otce na synech do čtvrtého pokolení - to není výraz Boží pomsty, ale poznání, že hřích zasahuje celé společenství, tedy otce, děti, vnuky i pravnuky. Akánova vina má dosah pro celý Izrael, není to jen jeho soukromé obohacování. Modelově se zde ukazuje, že porušení Božího požadavku klatby - t.j. bezvýhradného odmítnutí, zničení všeho Bohu cizího - má zlé následky a za Akána na to Izrael doplatí porážkou v boji a on sám a jeho rodina na to doplatí ztrátou života.

- Aj bylo zničeno podobně jako Jericho, dávno před příchodem Izraelců. Aj znamená v překladu trosky, sutiny. Jak ukazují archeologické průzkumy, město Aj nebylo znovu osídleno. Válečné události se zejména týkají dobývání města Bet-el (viz Bi, Palestina II, s.13n).

Po vykonaném soudu nad Akánem táhne lid na příkaz Boží rozkaz znovu proti Aji. Tentokrát jde do boje se zaslíbením, že sám Hospodin dobude město, jehož údil bude stejný jako údil Jericha. Přece však je tu rozdíl: získané bohatství města nepropadá klatbě, je rozdáno lidu jako válečná kořist. Tento rozdíl není v textu vysvětlen. Je možné, že na kořist v Jerichu se máme dívat jako na „prvotinu“, které náležely Hospodinu. Jericho také symbolizovalo celý Kanaan, a tu si měl lid uvědomit, že země je Hospodinova a lidu je svěřena do péče.

- Šineárský plášť, zlatý jazyk- příslušné předměty dokládají, že Akánova vina nespočívá v ziskosti a touze po hmotném zajištění. Plášť, sám o sobě drahocenný a skvostný, jak naznačuje hebrejské označení, je popsán jako 'šineárský'. Není to určení módního směru. Slovo Šineár bylo starým výrazem pro Babylónii a v Bibli se ho užívá k vyjádření babylónské náboženské a duchovní sféry. (Gn 11,2; Dá 1,2; Za 5,11). Lze tedy soudit, že 'šineárský' plášť byl součástí oděvu, užívaného při všestekco-magické praxi. Neobvyklé je označení zcizeného zlatého předmětu: 'jazyk'. Podle váhy (50 šekel = asi 3/4 kg) šlo o nevelký předmět, který také zřejmě sloužil k všestekcím účelům. Snad měl nahrazovat nebo zastupovat božská ústa při udílení orákula.

- porážka byla první, kterou Izrael při dobývání země zakusil. Následuje hrůza, zachvacující celý lid. Jozuův úporný modlitební zápas vyjadřuje krajní ohrožení lidu, kdyby byl Hospodinův plán s Izraelem v Kanaanu

zmařen. Jozue se obává, že Izrael bude okolními národy vyhlazen, a tím bude zneuctěno i Hospodinovo jméno.

Hospodin v odpovědi na Jozuovy prosby odhaluje vinu Izraele: Porušení klatby přeruší Hospodinův svazek s lidem. Má-li být narušený řád obnoven, musí být viník odstraněn ze společenství lidu. Měl být upálen se vším, co měl, s živým i mrtvým majetkem. Viníka odhalí Boží soud, zvláštní způsob posvátného losování. Je přitomen celý Izrael, který se musel předem ořistit.

- ukamenování: "Akán a celá jeho rodina jsou ukamenováni - tak býval v Izraeli běžně prováděn trest smrti - a navíc jsou jejich těla ještě spálena, což byl nejpřísnější trest. Co propadlo klatbě, obětuje se Hospodinu jako celopal, jako oběť, která má být celá spálena, z níž nemá nic zůstat zachováno - a na obětiště se nahromadí kamení. Mohyla připomíná hrob a smrt a tím zůstává pro budoucí pokolení vážnou výstrahu." (Jozue, Praha 1969 s.46n, Kalich).

úskalí textu:

- Výsledky zkoumání posledních let jsou jednomyslným přesvědčením, že biblický popis dobývání a osídlování zaslíbené země pochází z konečného výsledku a předchozí události jsou tedy zjednodušené, zkrácené a jejich skutečný průběh už nedokážeme rozeznat. K některým upřesněním můžeme dojít srovnáním textů knih Jozue a Soudců.

- Překvapuje nepoměr mezi 3000 útočníky a 36 padlými. Druhý údaj lze pokládat za reálný (sr Sd 20,39). Naproti tomu u prvního je nejisté, zda se původně mluvilo o tisících (jako i často ve SZ). Jestliže proti Aji nastoupili muži tří rodů a padlo jich 36, byla to velká pohroma. Tisíce se snad dostaly do představ o válkách Izraele až ze snahy pozdější doby, kdy měly být dávné události náležitě zveličeny. Orientálec ani dnes nedává na vážky přesné údaje, jde-li o vyšší čísla.

Navíc může v tomto případě spolurozhodovat i snaha vypravěče, dát vyniknout svévolnému postupu Izraele, který spoléhá na sebe a ne na Hospodina.

- samostatná tradice v Sd 1,23-25 je vítaným doplňkem k Joz 8. Zdá se totiž, že dobytí vlastního města nestálo nijak v popředí zprávy knihy Joz, k tomu došlo až později akcí Josefových. Záleželo především na zničení svatyně. Tím byli domorodci zbaveni pomoci svých božstev a Izrael uvarován pokušení tímto božstvím sloužit. Shrnutí: dobývání Aje znamenalo dobývání a dobytí bét-elské svatyně. Tím se vysvětluje kolísání tradice, která stěídavě zaměňovala jméno Aj a město, jako by nevěděla nebo si nebyla jista, jak to doopravdy bylo.

- smrt Akána a jeho rodiny - nejedná se jen o trest, který je typický jen pro SZ. Uředníci v jeruzalémském sboru byli také přesvědčeni, že mohou a mají tvrdě ztrestat svatokrádež Sk 5,2.

I dnes má hřích jednotlivce i malé skupiny hrozný dopad na celé společenství a trpí kvůli němu další. Díky oběti Ježíše Krista však již nejsme odsouzeni k smrti.

- vštecké nástroje pro nás dnes nemají tak velkou váhu a důležitost - jenom prostědnictvím pohádek, jako je třeba o Harry Potterovi, lze tušit, o jaké záležitosti šlo. Religionisté (znalci náboženství starověkých i novověkých) nám potvrdí, že magie a vštbba byly neodmyslitelnou částí každého důležitějšího rozhodnutí krále, soudu, i obyčejného člověka, zločinění zase bylo běžnou součástí každé mezinárodní smlouvy. Výroky proti vštebným praktikám nalezneme třeba u církevního otce Augustina (umírá 430).

- je zbytečné, abyste vyprávěli celou 8. kap., protože nejde o historický popis obsazování země a dťtem v katechetickém převyprávění není zapotřebí připomínat vše, co je ve vyprávění předloženo jako výstraha pro dospělce. Stačí proto, připomenete-li Hospodinův záměr (8,1) a výsledek - vítězství Izraele, které je zpečetěno postavením oltáře a napsáním, tedy vyhlášením směrnic Zákona, který je určen nejen pro muže, ženy a děti, ale i pro ty, kteří žili v Izraeli jako hosté (8,30-35), tedy připojíte to, co je jádrem celého příběhu, a

co by mělo být vyzdvíženo zejména pro nejmladší. Tedy to, že zákon je pro všechny: pro muže, ženy i děti, a dokonce pro ty, kteří původně k Izraeli nepatřili.

pomůcky: ukázka starověkého kultického předmětu, totem, soudobý kultický předmět (odznak, vlajka klubu, uniforma...); obrázek mohyly, označení varování; doklad utrpení civilního obyvatelstva ve válce; listina lidských práv a svobod nebo podobný dokument (ústava).

motivační uvedení do příběhu:

- platí silniční značky jenom pro řidiče osobních a nákladních aut, nebo taky pro chodce a pro cyklisty, pro děti na kole?

- chtěli byste mít zázračné sluchátko jako Mach a Šebestová nebo kouzelnou hůlku jako Harry Potter? K čemu by vám byla dobrá?

pomůcky: ukázka starověkého kultického předmětu, totem, soudobý kultický předmět (odznak, vlajka klubu, uniforma...); obrázek mohyly, označení varování; doklad utrpení civilního obyvatelstva ve válce; listina lidských práv a svobod nebo podobný dokument (ústava).

motivační uvedení do příběhu:

- platí silniční značky jenom pro řidiče osobních a nákladních aut, nebo taky pro chodce a pro cyklisty, pro děti na kole?

- chtěli byste mít zázračné sluchátko jako Mach a Šebestová nebo kouzelnou hůlku jako Harry Potter? K čemu by vám byla dobrá?

osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

vyprávění o provinění Akána a jeho přítele můžete vynechat, vyprávíte pouze kap.8 a zdůrazněte Boží záměr, vynechejte boj (8,2-29) a připojte původně nenavržený text 8,30-35.

I. Motivace

II. Boží záměr

III. Izrael obsadil Aj

IV. Postavení oltáře

V. Zákon platí pro všechny - pro muže, ženy, děti i příchozí

b) osnova pro starší školní věk:

vyprávíte o Akánovi, vynechejte 8,2-29, doplňte vyprávění o text 8,30-35 (tj. neseznamujte děti s taktikou boje, a připomeňte raději otevřenost Izraele vůči všem – tj. i těm, kteří byli nábožensky podceňováni v jiných náboženstvích a někdy i v Izraeli: ženy, děti, cizinci; zvěstným záměrem knihy Jozue skutečně není „svatá válka“)

I. Motivace

II. Radost z dobytí země

III. Tažení proti Aj bez Boží pomoci

IV. Prohraná bitva

V. Jozue se modlí k Hospodinu

VI. Důvod porážky

VII. Boží soud - losování

VIII. Odhalení viníka

IX. Kultické předměty uprostřed Izraele

X. Potrestání neposlušnosti

XI. Dobytí města Aj

XII. Postavení oltáře

XIII. Zákon platí pro všechny - pro
muže, ženy, děti i příchůzí

VYPRÁVĚNÍ

I. SITUACE IZRAELE – O CO ŠLO?

Hospodin vyvedl lid Izraele z otroctví. Vysvobozuje od zla. Nabízí svému lidu (také nám) svou pomoc. Ale ta pomoc je užitečná jen tehdy, když i člověk sám to zlo odmítá, jinak tu Boží pomoc podkopává. Žít ve společenství s Bohem je možné jen naplno - když člověk odmítne všechno, za čím by se to zlo mohlo schovávat. A ono se schovává třeba za modlami. Proto je třeba je radikálně odmítnout, tzn. vytrhnout je i s kořeny. Šlo o to, aby náboženství Izraelců nebylo pohlceno pochybováním Baalovi a jiným bůžkům, aby se nerozměnilo tak, že by to Boží lid hrál na obě strany, trochu s Hospodinem a trochu s modlami. A tak bylo třeba jakoukoli modloslužbu zakázat a všechno, co souviselo s cizími bohy, jasně vyloučit. Proto i to jednoznačné nařízení při dobývání Jericha, že vše z toho města musí být zničeno.

II. TAŽENÍ PROTI MĚSTU AJ BEZ BOŽÍ POMOCI

Izraelci měli radost z vítězství nad Jerichem. Vzpomínáte si na to, jak ho dobyli? A víte, jaké jim dal Jozue instrukce, co mají udělat s dobytými věcmi? Mohli si brát pro sebe nějakou kořist? Proč ne?

Dobyli Jericho a říkali si: Když nám to tak dobře jde, budeme hned pokračovat, vrátíme dál. Jako další nařídil se jim jevitel město Aj. Jozue nečekal na Boží pokyn a poslal tam muže na výzvědy. Když se vrátili, hlásili, že to bude snadná práce: „Je jich tam málo, proč bys tam posílal všechny lidi? Pár borců to zmáknou!“ – Jozue tedy vydal příslušné rozkazy. A jak to dopadlo? Tu bitvu prohráli a padlo tam docela dost lidí - na to, kolik jich do bitvy poslali. A proč ji prohráli?

III. JOZUE SE MODLÍ K HOSPODINU

Jozue si uvědomil: Prohráli jsme proto, že s námi nebyl Hospodin. Spolu s izraelskými staršími padl na tvář před Hospodinovou schránou, házeli si prach na hlavu a leželi tak až do večera. Ve svém zoufalství začal Jozue Bohu vyčítat: „To jsi nás zavedl až sem, aby nás ti domorodci zahubili? Kéž bychom raději zůstali na

druhé stran? Jordánu! Co te? u?iníš pro své veliké jméno? Ukážeš svou moc?“ Bylo to skutečné pokání? Nem?li se rad?ji ptát, pro? s nimi Hospodin nebyl? Nem?li místo vý?itek Bohu rad?ji hledat chybu u sebe? Každopádn? jim však bylo hrozn? líto, co se stalo.

IV. HOSPODINOVA ODPOV??

Hospodin Jozuovi ?ekl: „Vsta?! Víš, pro? jste byli poraženi? Izrael zh?ešil! Provinili jste se proti mé smlouv?, kradli jste, ponechali jste si, co m?lo být zni?eno.“ Tak to tedy bylo: Porušili zákon klatby. Nedodrželi pravidla hry, nebo spíš pravidla života, které jim dal Hospodin. Porušením klatby se podkopával vztah s Hospodinem.

Smlouva má vždycky dv? strany. I smlouva s Bohem. Když ji nedodržujeme nebo d?láme n?co, co se jí p?íí, í, nem?žeme se divit, že se nám pak neda?í to, co se na smlouv? zakládá. I dnes je d?ležit? hrát v život? fair play. Nesvád?t na druhé lidi ani na Boha, za co si m?žeme sami. I dnes je normální, že za n?co zlého, co ud?lám já sám, to v?tšinou odská?e n?kdo jiný. D?sledky zlých myšlenek (t?eba nenávisti) a ?in? jdou ?asto mnohem dál, než si to v?bec umíme p?edstavit.

Jak z toho ven? Jedin? cestou opravdového pokání, jen tak lze ?et?zec zla p?etrhnout. K pokání však pat?í nejen lítost, nýbrž i úsilí o nápravu. Zlo je t?eba odstranit. Hospodin ?ekl: „Nem?žete obstát p?ed nep?áteli, dokud to, co propadlo klatb?, ze svého st?edu neodstraníte.“

V. BOŽÍ SOUD – LOSOVÁNÍ A ODHALENÍ VINÍKA

Druhého dne ráno svolal tedy Jozue všechny lid, aby všichni společn? ?inili pokání, aby si všichni uv?domili, jak t?žký h?ích na celé pospolitosti leží, a také aby zjistili, kdo se provinil a co se vlastn? stalo.

Proto p?ed Jozua p?edstupovaly kmeny, ?eledi, domy i jednotliví muži, aby se p?išlo na to, kdo to byl. Los, který padá postupn? na stále užší jednotku společenství, je obrazem Božího soudu i výrazem Boží všev?doudcnosti, které nem?že žádná lidská lež ani vychytralost uniknout. B?h nás zná lépe než my sami sebe. Je velký omyl n?co p?edstírat, nalhávat sob?, druhým i Bohu, že n?co je

jinak než ve skutečnosti, že nap?. já v ni?em nejedu apod.

Los padl na Akána z pokolení Judova. P?iznal, že se p?i obsazování Jericha dopustil rabování. Sbalil, co mu nepat?ilo. N?jaký pláš? a kus zlata. Nešlo však jen o to, že si Izraelci p?i společném obsazování země nem?li sami pro sebe brát žádnou ko?ist. To, co ukradl, nebylo totiž jen p?kné oble?ení nebo klenot, který by pak mohl prodat. Šlo o v?ci, kterých obyvatelé Jericha používali k modloslužb?. Akán si asi ?ekl: “Heleme se, to by se mohlo hodit. Co když ten Hospodin tady v té zemi nebude fungovat tak jako dosud? Kdoví, co bude dál. Co je doma, to se po?ítá.” Jenže tyhle v?ci, které jsou proti Hospodinu, jsou v Izraeli proklaté. To znamená: co je Bohu cizí, to opravdu nepat?í do nového života a je t?eba to radikáln? odmítnout. Nem?žeš obstát, nejen p?ed nep?áteli, ale v?bec v život?, neodstraníš-li ze svého st?edu to, co se Hospodinu nelíbí.

VI. ODSTRAN?NÍ ZLA – POTRESTÁNÍ VINÍKA

Co bude dál? Pokání je víc než jen p?íjít na to, kde se stal pr?švih. Pokání znamená neustále se o?iř?ovat, vzdát se všeho, co do Božího království nepat?í. Pro Izraelce to znamenalo odstranit ze svého st?edu toho, kdo jednal proti Bohu. Nešlo o to, že by Hospodin byl krvelačný a mstivý, že by cht?l za každou cenu trestat. Šlo o to rozhodn? skoncovat s takovým p?ístupem, jaký m?l Akán. Vždy? kv?li n?mu a kv?li jeho h?íchu

upadl do nešťstí celý Izrael! A tak byl on i se vším, co m?l, ukamenován. Starý zákon není jen sv?dectví o slavných Hospodinových skutcích, ale i o h?íších a chybách Božího lidu, a o jejich následcích.

VII. DOBYTÍ AJE, POSTAVENÍ OLTÁ?E A P?IJETÍ ZÁKONA

Potom Hospodin Jozuovi p?ikázal, aby znovu vytáhli proti tomu m?stu. Izraelci šli a dobyli je. Byla to vlastn? pohanská svatyn?, centrum toho, co je proti Hospodinu, a ta musela být zni?ena, i když p?i tom teklo mnoho krve.

Pak Jozue izraelskému lidu znovu p?ipomn?l, pro? a pro koho tam vlastn? jsou, komu mají sloužit, jak, s kým a pro koho mají žít: pro toho, kdo je vyvedl z otroctví zla. Proto postavili Hospodinu oltá? - z kamene, který neopracovávali železem (ze kterého m?li zbran?); p?inesli tam Hospodinu ob?ti zápalné (všechno ti pat?í, Hospodine) a pokojné (jen ty, Hospodine, jsi dárce m?ru a pokoje). A Jozue tam napsal na kameny Hospodin?v Zákon a ?etl jej všemu lidu. Boží Zákon v Izraeli platí pro všechny bez rozdílu - pro muže, ženy i d?ti, a dokonce i pro ty, kte?í p?vodn? k Izraeli nepat?ili a p?ipojili se k n?mu až pozd?ji. V Izraeli nikdo nemá být vylou?en ze spole?ného života podle Božího zákona, nikdo není vyšachován, protože Hospodin pamatuje na všechny.

MODLITBA

Hospodine, p?iznáváme si a vyznáváme p?ed tebou, jak ?asto myslíme jen sami na sebe. ?asto si st?žujeme, jak doplácíme na to, za co mohou ti druzí, ale neptáme se, kde oni musí slíznout n?co za nás. Ani nevíme, kde jsme všude nad?lali paseku, komu jsme ublížili, koho zranili. Odpus? nám, prosíme. D?kujeme ti, že nás u?íš žít jinak, hledat pokoj a milosrdenství. D?kujeme ti za Ježíše Krista, za to, že s ním m?žeme žít, i když jsme ve sv?t?, který je stejn? krutý jako ve Starém zákon?. Prosíme t?, pomáhej nám d?lat to, co má smysl a co je dobré pro druhé. Pomáhej nám hledat to, co máme s druhými spole?né. Dej, a? nás vždycky nejvíc zajímá ne úsp?ch a bohatství, ale ?lov?k, který je vedle nás. Amen

Podn?ty pra rozhovor:

- doplácíme na hloupost, vinu, zlobu druhých lidí?
- problém kolektivní viny: B?h nás kolektivn? netrestá, ale varuje, že naše provin?ní bude mít neblahé následky, které p?ivodíme i na své bližní. Týká se to každého sobectví, nep?átelství, každého porušení ?ádu, který v darované svobod? smíme p?ijmout nebo odmítnout.
- následky nezodpov?dnosti m?žeme odstranit tím, že tedy budeme ctít a rozvíjet kolektivní odpov?dnost. Co to p?edstavuje?
- co víte o volbách komunálních, parlamentních? Myslíte si, že za své vládní p?edstavitel? neseme všichni odpov?dnost, když si je zvolíme? Jak to souvisí s kolektivní vinou a kolektivní odpov?dností?
- jaký byl Ježíš?v p?ístup ke kamenování?
- je trest smrti vy?ešením viny podle Boží v?le?
- dá se p?íbh?hem, jako je ten dnešní, zd?vod?ovat trest smrti?

- víte něco o vyhnání N?mc?, o arijských zákonech nebo o vyhnání ?ech? ze Slovenska?
- základní lidská a ob?anská práva deklarují právo na život; je to tak dobré?
- znáte p?ípad Salmana Rushdieho?

Odkaz na pracovní list

[34 Achánova krádež a její d?sledky](#)

[34 Achánova krádež a její d?sledky - st](#)

Odkaz na píse?

[Jericho \(SV131\)](#)

[Synové Boží \(SV381\)](#)

[Volný jsem \(SV375\)](#)

[To já, ó Pane m?j, stojím tady v modlitbách](#)

[Kdo na kolenou kle?í, vídá dál](#)

[Odpus? \(EZ688\)](#)

[Všichni, kdo skládají v Pánu své doufání](#)

[To jedno m?jme stále na pam?ti \(EZ483\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jozue 7,1–26](#)

[Jozue 8,1–28](#)